

Protokół

17. posiedzenia, 6. sesyi, V. peryodu Sejmu galicyjskiego

z dnia 12. Października 1888

Początek o godzinie 11 minut 40.

Przewodniczący: Marszałek krajowy JE. Jan hr. Tarnowski.

Sekretarze: pp. hr. Stanisław Badeni, Władysław książę Sapieha, ks. Sieczyński, Adam Jędrzejowicz.

Obecných posłów 132

Ze strony c. k. Rządu: c. k. Namiestnik JE. Filip Zaleski i c. k. Rada Namiestnictwa p. Kazimierz Laskowski.

Marszałek konstatuje dostateczną ilość posłów i zagaja posiedzenie.

Protokół 15. posiedzenia uznaje Marszałek za przyjęty, gdyż żadnych przeciw niemu nie wniesiono zarzutów; protokół zaś z 16. posiedzenia złożonym jest do przejrzenia w biurze sejmowym.

Sekretarz p. Adam Jędrzejowicz czyta spis petycyj wniesionych po dzień 12. Października b. r. od nru 539 do nru 559 włącznie, które przydzielono następującym komisjom:

Komisji drogowej l. 539, 540.

Komisji budżetowej l. 543, 544, 549, 550, 551, 553, 554, 556, 557, 559.

Komisji petycyjnej l. 541.

Komisji szkolnej l. 542, 546, 547, 548, 555.

Komisji przemysłowej l. 545.

Komisji gospodarstwa kraj. l. 552, 558.

Przystąpiono do porządku dziennego, którego pierwszym punktem jest sprawozdanie komisji gospodarstwa krajowego z przedłożenia

rządowego w przedmiocie zmiany w ustawie krajowej z 8. Grudnia 1881 o używaniu ogierów prywatną własnością będących.

Sprawozdawca p. Zamoyski uwolniony od czytania sprawozdania przedstawia imieniem komisji następujący projekt ustawy:

U s t a w a

dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem zaprowadzająca zmiany w ustawie z dnia 8. Grudnia 1881. Dz. ust. kr. Nr. 71. o używaniu do stanowienia ogierów, będących prywatną własnością.

Zgodnie z uchwałą Sejmu krajowego Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, rozporządzam co następuje:

Art. I.

Paragraf 2. i paragraf 4. ustawy z dnia 8. Grudnia 1881. Dz. ust. kraj. Nr. 71, mają w przyszłości brzmieć jak następuje:

§. 2.

Ktokolwiek życzy sobie uzyskać dla ogiera licencyę na nadchodzący okres stanowienia, obowiązany jest zgłosić się z tem żądaniem ustnie lub pisemnie w terminie drogą rozporządzenia wykonawczego ustanowionym, do politycznej władzy powiatu, w którym zamieszkuje.

Na podstawie wniesionych zgłoszeń ustanawia c. k. Namiestnictwo odpowiadającą ilość

komisji, do licencyonowania ogierów i w stosownym czasie poda do publicznej wiadomości za pośrednictwem powiatowych władz politycznych i zwierzchności gminnych (obszarów dworskich) miejsce urzędowania każdej komisji, równie jak termin publicznie odbyć się mającego licencyonowania.

§. 4.

Komisja uznać może jedynie te z pomiędzy przedstawionych jej ogierów za zdadne do stanowienia, względem których okaże się przy rewizji, że są zdrowe, nie mają żadnej wady dziedzicznej, że się kwalifikują do rozplodu i odpowiadają rasem i typom krajowym.

Komisja ma wyraźnie wymienić w karcie licencyjnej, do jakiego rodzaju kładzie lub dla jakiej rasy uznaje ogiera za odpowiedniego.

Do licencyonowania, a w szczególności do powzięcia uchwały o zdadności przedstawionego ogiera potrzeba — z wyjątkami w dalszych ustępach przewidzianymi — obecności przynajmniej trzech członków komisji. Uchwała zapada większością głosów; przy równości głosów staje się uchwałą to zdanie, za którym głosuje przewodniczący.

Jeżeli jest tylko dwóch członków obecnych, natenczas mogą oni także dokonać licencyonowania, jednak ważną uchwałę tylko wtedy powziąć, gdy się co do zdadności lub niezdadności do rozplodu dotyczącego ogiera zgadzają. W razie niezgodności rozstrzyga ostatecznie Namiestnictwo, względnie udziela lub odmawia licencji w imieniu komisji licencyjnej dla dotyczącego ogiera.

Art. II.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa i spraw wewnętrznych.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda, a Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca odczytuje Art. I. i §. 2.

Izba w głosowaniu uchwała Art. I. i §. 2. zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Sprawozdawca czyta §. 4.

Przemawia JE. p. Namiestnik jako komisarz rządowy.

Przemawia sprawozdawca.

Przemawia JE. p. Namiestnik powtórnie.

Przemawia p. Stanisław Jędrzejowicz i podnosząc ustęp 5ty z projektu rządowego, wnosi zamieszczenie takowego jako ustępu 5go §. 4go w brzmieniu następującem:

Licencyonowania może w końcu także sam zastępca komendy stadników rządowych dokonać, jeżeli brak innych, udział biorących członków komisji, jednak konował w myśl §. 3. jest współczynnym. W tym wypadku należy także ostateczna decyzja, czy licencya ma być udzieloną czy też odmówioną, do Namiestnictwa w imieniu komisji licencyonalnej.

Przemawia sprawozdawca.

Przystąpiono do głosowania.

Marszałek poddaje pod głosowanie §. 4. według brzmienia przez komisję proponowanego.

Izba uchwała cały §. 4 zgodnie z wnioskiem komisji.

Marszałek poddaje pod głosowanie wniosek p. Stanisława Jędrzejowicza jako dodatek do §. 4, mający stanowić piąty ustęp §. 4.

Izba w głosowaniu uchwała 50 głosami przeciw 39 zgodnie z wnioskiem p. St. Jędrzejowicza.

Sprawozdawca czyta Art. II. i wstęp projektu ustawy.

Izba uchwała Art. II. i wstęp projektu ustawy zgodnie z wnioskiem komisji.

Marszałek objaśnia, iż z powodu uchwalonej poprawki, trzecie czytanie projektu ustawy nastąpić będzie mogło dopiero na jednym z najbliższych posiedzeń.

Następuje sprawozdanie komisji gospodarstwa krajowego o przedłożeniu Wydziału krajowego w przedmiocie regulacji dolnej sekcji rzeki Gnilej Lipy.

Sprawozdawca p. Sanguszek uwolniony od czytania sprawozdania, przedstawia imieniem komisji następujący projekt ustawy:

U s t a w a

z dnia.....o regulacji dolnej sekcji rzeki Gnilej Lipy.

Za zgodą Sejmu krajowego Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskiem rozporządzam co następuje:

§. 1.

Regulacya rzeki Gnilej Lipy na przestrzeni od mostu na drodze gminnej w Bursztynie do

ujścia do Dniestru, w powiecie Rohatyńskim i Stanisławowskim, ma być wykonaną jako przedsiębiorstwo krajowe.

§. 2.

Za podstawę techniczną tej regulacji służyć ma zatwierdzony przez Ministerstwo rolnictwa projekt Wydziału krajowego z r. 1886., preliniujący kosztą robót na 255.000 zł.

Wydział krajowy zostaje jednak upoważnionym do poczynienia zmian w tym projekcie, w porozumieniu z administracją Państwa, w obrębie granie powyższej sumy kosztorysowej.

§. 3.

Koszta regulacji włącznie z wydatkami na utrzymanie w czasie budowy i kosztami zarządu, pokryte będą z mającego się w tym celu utworzyć funduszu regulacyjnego.

Do pokrycia tych kosztów mają się przyczyniać:

a) fundusz krajowy bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości czterdziestu procent preliniowanych kosztów;

b) państwowy fundusz melioracyjny w myśl §. 6. ustępu 1. i §. 4. ustępu 1. ustawy z dnia 30. Czerwca 1884. Dz. u. p. Nr. 116. bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości trzydziestu procent kosztów;

c) wreszcie właściciele gruntów i zakładów, które położone są w okręgu konkurencyjnym, przez władze administracyjne oznaczyć się mającym, resztą preliniowanych kosztów budowy, a to w myśl §. 66. kraj. ustawy wodnej z dnia 14. Marca 1875. Dz. u. i roz. kraj. Nr. 38. według stosunku korzyści, których oczekiwać należy, lub w miarę wielkości niebezpieczeństwa, które ma być usunięte, albo też, o ile rozkład kosztów na tej podstawie nie da się oznaczyć, według wartości tych gruntów i zakładów.

§. 4.

Dla rozłożenia i ściągnięcia datków prywatnych stron interesowanych w §. 3. c) wymienionych, zawiązaną będzie przez administrację Państwa w porozumieniu z Wydziałem krajowym spółka wodna.

Bliższe szczegóły co do wyboru i liczby członków Wydziału tej spółki określi statut, przez władzę polityczną ułożyć się mający.

§. 5.

Czas trwania budowy ustanawia się na lat sześć. Termin rozpoczęcia budowy oznaczy Wydział krajowy w porozumieniu z administracją Państwa.

§. 6.

Zasiłki krajowe i państwowe, oraz prestacje konkurencyjne, mają być uiszczone w czasie budowy w sześciu równych ratach rocznych z góry

§. 7.

Dla utrzymania wykonanych robót regulacyjnych po skończeniu budowy ma być utworzony osobny fundusz

Fundusz ten składać się będzie:

1. z kwoty osiągniętej ze sprzedaży uzyskanych przez regulację gruntów;
2. z odsetek tej kwoty, jakie narosną w czasie budowy.

Dalsze postanowienia co do rozkładu reszty kosztów utrzymania na kraj i strony interesowane, ewentualnie utworzenia w tym celu jednej lub więcej spółek wodnych i innych zarządzeń, potrzebnych dla konserwacji budowli, wydane zostaną w drodze ustawodawstwa krajowego.

§. 8.

Wykonanie robót regulacyjnych i konserwacyjnych zarówno jak i administrację funduszu regulacyjnego i konserwacyjnego obejmie Wydział krajowy.

Sposób wykonania przedsiębiorstwa i ostateczny kosztorys oznaczyć ma Wydział krajowy w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem, któremu też, podobnie jak i stronom interesowanym, przyznany zostaje wpływ odpowiedni na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstwa.

Bliższe szczegóły co do zakresu i sposobu wywierania tego wpływu, oraz co do ewentualnego bezpośredniego współdziałania rządowych organów technicznych, określi rozporządzenie wykonawcze, które ułoży Wydział krajowy wspólnie z administracją Państwa.

§. 9.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa, skarbu i spraw wewnętrznych.

W rozprawie ogólnej przemawia p. Abrahamowicz i stawia następujący wniosek:

A. Sejm odracza rozprawę nad sprawozdaniem komisji gospodarstwa krajowego w przedmiocie regulacji dolnej sekyi rzeki Gnilej Lipy.

B. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, by wszedł w ponowne rokowania z c. k. Ministerstwem rolnictwa co do udziału państwowego funduszu melioracyjnego w regulacji średniej części (sekyi) Gnilej Lipy względnie osuszenia podmokłych gruntów w gminach nad tą częścią tej rzeki położonych.

Izba popiera dostatecznie powyższy wniosek.

Przemawia p. Romańczuk i popiera wniosek p. Abrahamowicza.

Przemawia członek Wydziału krajowego p. Wereszczyński.

Przemawia p. Abrahamowicz.

Przemawia członek Wydziału krajowego p. Wereszczyński powtórnie.

Przemawia p. Kozłowski i oświadcza się za wnioskiem p. Abrahamowicza.

Przemawia sprawozdawca.

Przemawia p. Onyszkiewicz dla faktycznego sprostowania.

Marszałek poddaje pod głosowanie wniosek p. Abrahamowicza powyżej zamieszczony.

Izba w głosowaniu 49 głosami przeciw 42 uchwała zgodnie z wnioskiem p. Abrahamowicza.

Marszałek oświadcza tedy, iż tem samem odpada dyskusja szczegółowa nad wnioskiem komisji.

Następuje sprawozdanie komisji administracyjnej z petycji mieszkańców osady Berezowa średniego w powiecie kołomyjskim w przedmiocie wyłączenia tej osady z gminy Berezowa wyższego i utworzenia samoistnej gminy administracyjnej.

Sprawozdawca p. Henzel uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycję mieszkańców osady Berezowa średniego w powiecie kołomyjskim odstępuje się Wydziałowi krajowemu do dalszego urzędowego traktowania.

Izba uchwała zgodnie z wnioskiem bez rozprawy.

Następuje sprawozdanie komisji administracyjnej z petycji ośmiu inżynierów dróg krajowych o uregulowanie ich poborów służbowych.

Sprawozdawca p. Chamiec uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Upoważnia się Wydział krajowy do wymierzania inżynierom pełniącym obowiązki inżynierów okręgowych, jako też zatrudnionym przy budowie dróg krajowych, począwszy od 1. Stycznia 1889. pięcioleci służbowych na równi z inżynierami objętymi uchwałą sejmową z 23. Października 1881.

Izba uchwała zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Następuje sprawozdanie komisji prawnej z petycji gminy miasteczka Muszyny względem przeniesienia siedziby c. k. Sądu powiatowego z Krynicy do Muszyny.

Sprawozdawca p. Żywicki uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Ze względu na petycję gminy miasta Muszyny o wykonanie uchwały sejmowej z dnia 24. Sierpnia 1877. względem przeniesienia siedziby c. k. Sądu powiatowego z Krynicy do Muszyny, wzywa się Wysoki Rząd o wykonanie powyższej uchwały sejmowej.

Przemawia p. Romańczuk i stawia następujący wniosek:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1) Nad petycją gminy mieszkańców Muszyny, względem przeniesienia siedziby sądu powiatowego z Krynicy do Muszyny, przechodzi się do porządku dziennego.

2) Sejm cofa swoją uchwałę z 24. Sierpnia 1877. o przeniesieniu siedziby Sądu powiatowego z Krynicy do Muszyny.

Przemawia p. Męciński i stawia następujący wniosek ewentualny, gdyby się wniosek p. Romańczuka nie utrzymał:

Sejm odracza uchwałę nad petycją Muszyny w sprawie przeniesienia Sądu powiatowego z Krynicy do Muszyny i poleca Wydziałowi krajowemu ponownie zbadać tę sprawę i przedłożyć odnośne sprawozdanie Sejmowi.

Przemawia p. Żuk-Skarszewski i popiera wniosek komisji.

Przemawia p. Rybicki.

Izba uchwala zamknięcie rozprawy.

Marszałek oświadcza, iż zapisani są do głosu pp.: Zborowski, ks. Kopyciński, Męciński, Weigel, Romer.

P. Kozłowski wnosi wybór mowców jeneralnych.

Przemawia poseł JE. Ludwik hr. Wodzicki w kwestyi formalnej.

Marszałek wzywa posłów: Zborowskiego, ks. Kopycińskiego, Weigla i Romera, którzy się oświadczyli za wnioskiem komisji, do wyboru mowcy jeneralnego.

Przemawia p. Męciński przeciw wnioskowi komisji.

Przemawia p. Weigel jako mowca jeneralny za wnioskiem komisji.

Przemawia sprawozdawca.

Przystąpiono do głosowania.

Marszałek poddaje pod głosowanie wniosek p. Romańczuka powyżej zamieszczony.

Izba w głosowaniu odrzuca wniosek posła Romańczuka.

Następnie poddaje Marszałek pod głosowanie ewentualny wniosek p. Męcińskiego.

Izba w głosowaniu odrzuca również wniosek p. Męcińskiego i uchwala zgodnie z wnioskiem komisji.

Po wyczerpaniu porządku dziennego odczytuje sekretarz p. Stanisław hr. Badeni pismo grecko-katolickiego Metropolitalnego Konsystorza z 10. b. m. l. 690 zapraszające Marszałka krajowego i członków Sejmu na uroczyste nabożeństwo, które odprawionem zostanie d. 13. b. m. w archikatedralnej cerkwi św. Jerzego z powodu 900-letniego jubileuszu wielkiej religijnej i historycznej pamiątki przyjęcia wiary św. chrześcijańsko-katolickiej albo chrztu Rusi za panowania św. Wielkiego Księcia Włodzimierza.

Marszałek oświadcza, iż ze względu na powyższe zaproszenie naznacza następne posiedzenie na dzień 15. Października b. r. o godzinie 11 przed południem.

Porządek dzienny tego posiedzenia będzie pp. posłom rozesłany.

Marszałek krajowy przemówił następnie:

„Zanim zamknę posiedzenie pozwoli Wysoka Izba, że wspomnę o niezwyklej uroczystości, jaką wkrótce, bo jeszcze przed najbliższem posiedzeniem Sejmu, jeden z naszych kolegów obchodzić będzie.

„Pojutrze, d. 14. b. m. upływa lat 40 od chwili, kiedy ówczesny poseł lubaczowski, obecnie poseł lwowski, JE. dr. Franciszek Smolka, zasiadł po raz pierwszy na krześle prezydyalnem ówczesnego parlamentu, pierwszego w Austrii konstytucyjnej ciała prawodawczego.

„Dziś po latach 40 zajmuje on znowu krzesło prezydyalne w Radzie państwa, a jak wówczas na wstępie swego publicznego zawodu odznaczał się spokojem, bezstronnością i poszanowaniem prawa, równą dla wszystkich sprawiedliwością, tak też i dzisiaj tymi samymi przymiotami, których długoletnia praca osłabić w nim nie zdołała, zjednał sobie u swoich i obcych zaufanie i szacunek powszechny.

„Sądzę, że odpowiem uczuciom wszystkich członków tej Wysokiej Izby, jeżeli w ich imieniu złożę Waszej Ekscelencyi, obok wyrazów czci, także najserdeczniejsze życzenia, żeby Ci danem było długo jeszcze w czerstwym zdrowiu spełniać te ważne zadania, jakie Ci przypadły w udziale.

„Wysoka Izba okazała przez powstanie, że łączy się ze mną w tych życzeniach, wnosząc też, by pozwolić raczyła aby ten objaw zapisany został w protokole dzisiejszego posiedzenia“.

JE. p. Smolka, poprosiwszy o głos, odpowiedział:

„Wysoka Izbo! Jeżeli danem mi było doczekać się dzisiaj czterdziestoletniej rocznicy wyboru na prezydenta pierwszego austriackiego Sejmu konstytuującego, zawdzięczam to łasce Wszechmogącego, a lubo może i sam przyczyniłem się do tego moim zawsze skromnem i umiarkowanem zachowaniem się, — to mi to przecież za zasługę poczytanem być nie może.

„Jeżeli zaś jako prezydent ówczesnego pierwszego Sejmu austriackiego sprawowałem mój urząd tak — jak przynajmniej powszechnie twierdzą — jak się należało, to było to moim obowiązkiem i nie więcej, — a zasłużyłbym sobie na potępienie, gdybym był sprawował go inaczej.

„Sądziłem, że moje ówczesne urzędowanie mogło być przyjaźnie i przychylnie ocenione,

lecz nie przypuszczałem nigdy, ażeby moje ówczesne urzędowanie było podniesione i tak uczczone, w sposób rzekłbym uroczysty, i w sposób w tak wysokim stopniu zaszczytny.

„Wiadomo mi, że Panowie łaskawi zamierzają jeszcze ten już sam przez się tak nroczysty i dla mnie zaszczytny akt, jeszcze uświęcić uczynkiem wspaniałomyślnym, dobro pospolite na oku mającym. Owóż tak nadzwyczajne odszcze-

gólnienie mnie za niezawodnie skromne tylko moje zasługi, pozostanie mi jedną z największych pamiątek aż do końca mego żywota, i niech mi wolno będzie Wysokiej Izbie na własnie mi okazany życzliwy objaw i JE. p. Marszałkowi za jego łaskawe i zaszczycające przemówienie, moje najserdeczniejsze złożyć podziękowanie“.

Koniec posiedzenia o g. 2 m. 5 z południa.

Marszałek krajowy ;

Jan hr. Tarnowski w. r.

Sekretarze :

Władysław Sapięha w. r.

Adam Jędrzejowicz w. r.